

UDK. 80/81.811.111(075.8)

Gulruh BAHODIROVA,
Shahrisabz davlat pedagogika instituti dotsenti v.b., PhD
E-mail: gulruhbahodirova7777@gmail.com

PhD A.Murtazayev taqrizi asosida

ZAMONAVIY TERMINOLOGIYADA ILMIY TERMIN VA KASB-HUNAR TERMINI TUSHUNCHALARI TALQINI MUAMMOLARI

Annotatsiya

Ushbu maqolada zamonaviy terminologiyada ilmiy terminlar va kasb-hunar terminlarining tushunchalari, ularning o'ziga xos xususiyatlari va talqini muammolari tahlil qilinadi. Shuningdek, terminologiya muammolari, ya'ni yangi atamalarni yaratish, ularni standartlashtirish va ommalashtirish masalalari ham ko'rib chiqilgan. Terminologizatsiya va determinologizatsiya jarayonlari, shuningdek, maxsus leksikaning shakllanishi haqida batafsil ma'lumot berilgan. Maxsus leksikaning mohiyati va tarkibi, uning turlari, kasb-hunar so'zlarining roli hamda dialektal leksikaning o'ziga xosligi muhokama qilingan.

Kalit so'zlar: Termin, terminologizatsiya, determinologizatsiya, maxsus leksika, ilmiy termin, professional leksika, sohaviy leksika, dialektal terminologik leksika.

PROBLEMS OF INTERPRETATION OF THE CONCEPTS OF SCIENTIFIC TERM AND PROFESSIONAL TERM IN MODERN TERMINOLOGY

Annotation

This article analyzes the concepts of scientific terms and professional terms, their characteristics and interpretation problems in modern terminology. Also, the problems of terminology, that is, the creation of new terms, their standardization and popularization, were also considered. The processes of terminologization and determinologization, as well as the formation of a special lexicon, are given detailed information. The essence and composition of the special lexicon, its types, the role of professional words and the uniqueness of the dialectal lexicon were discussed.

Key words: Term, terminologization, determinologization, special lexicon, scientific term, professional lexicon, sectoral lexicon, dialectal terminological lexicon.

ПРОБЛЕМЫ ИНТЕРПРЕТАЦИИ ПОНЯТИЙ НАУЧНЫЙ ТЕРМИН И ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЙ ТЕРМИН В СОВРЕМЕННОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ

Аннотация

В данной статье анализируются понятия научных терминов и профессиональных терминов, их характеристики и проблемы интерпретации в современной терминологии. Также были рассмотрены проблемы терминологии, то есть создания новых терминов, их стандартизации и популяризации. Подробно освещены процессы терминологизации и детерминалогизации, а также формирования специальной лексики. Обсуждались сущность и состав специальной лексики, ее виды, роль профессиональных слов и своеобразие диалектной лексики.

Ключевые слова: Термин, терминологизация, детерминалогизация, специальная лексика, научный термин, профессиональная лексика, отраслевая лексика, диалектная терминологическая лексика.

Kirish. Fan-texnika taraqqiyotining axborot ta'minoti turli mutaxassisliklarning til bazasini rivojlantirish, yangi fan yo'nalishlarining paydo bo'lishi, ushbu soha mutaxassisliklarining tilni o'rganish jarayonini lingvistik ta'minotini yaratish ehtiyoji bugungi kunda mazkur soha leksikasining leksik va semantik ko'lamini yuzasidan tadqiqotlar olib borishni taqozo qilmoqda.

Termin bir paytda professional (maxsus) sohaning kommunikativ vositasi hamdir. Shu nuqtayi nazardan u diskursning turli ko'rinishlarida ilmiy faoliyat natijasini ifodalovchi mental birlik sifatida qo'llanishi mumkin[1]. Bu esa termini boshqa lingvistik belgilar kabi kognitiv-diskursiv paradigma doirasida ko'rib chiqishga imkon beradi. Aniqrog'i, diskursning turli ko'rinishlari, xususan, professional soha vakillari nutqida referentning ma'lum bir kasb-kor yuzasidan bilimlarini mustahkamlovchi, tabiiy til birligi va, shu bilan birga, bosqichma-bosqich lisoniylashib – terminologizatsiya natijasida muayyan tushuncha haqidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olgan lingvistik belgi hamdir[2].

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Jahon tilshunosligida terminologik tizimlar, xususan, sohaviy

leksikani kompleks tahlil qilish, umumxalq tilining tarkibiy qismi sifatida ahamiyatini ochib berish borasida hozirgi kunga qadar turli aspektidagi qator tadqiqotlar bajarilgan, zamonaviy terminologiya maktablari yuzaga kelgan ("Vena terminologiya maktabi", "Rossiya terminologiya maktabi", "Praga terminologiya maktabi") bo'lsa-da, hanzu maxsus leksika va uning ichki turlarini ajratish tilshunoslarning eng ko'p diqqatini tortayotgan muammo, terminologik nazariyalar eng munozarali masala, terminologiya fani esa tilshunoslikning eng ko'p tadqiq qilinayotgan, eng bahsli sohasiligicha qolmoqda. Jumladan, jahon tilshunosligida E.Vyuster, H.Felber, M.T.Kabre Kastelvi, R.Temmerman, G.O.Vinokur, D.S.Lotte, S.V.Grinev, V.M.Leychik, A.V.Superenskaya, V.P.Danilenkolarning, o'zbek tilshunosligida S.Ibrohimov, N.Mamatov, S.Akobirov, M.Asomiddinova, X.Baqoyeva, T.Tursunova, N.Mirzayev, O.To'raqulov, R.Doniyorov, H.A.Dadaboyev, X.Doniyorov, Q.Sapayev, A.Hojiyev, M.Qosimova, Z.Miraxmedova, N.Ikromova, A.Madvaliyev, A.Sh.Sobirov va boshqalarning tadqiqotlari alohida e'tirof etilishi lozim.

Tahlil va natijalar. Terminologik tizim, xususan, sohaviy leksika taraqqiyoti ko'proq ekstralingvistik omillarga bog'liq holda kechadi. Negaki, yangi termin yangi bilimlarning paydo bo'lishi, ilgari noma'lum bo'lgan obyektning kashf etilishi bilan bog'liq holda tug'iladi. Shuning uchun, odatda, yangi terminlar tegishli sohalarida kashfiyot qilgan, obyekt yoki hodisalar o'rtasidagi yangi munosabatlarni aniqlagan, voqelikning ilgari o'rganilmagan tomonlarini kashf etgan tadqiqotchilar tomonidan umumiy foydalanish uchun taklif etiladi. Ammo taklif qilingan har qanday termin ham soha mutaxassislari tomonidan foydalanish uchun qabul qilinavermaydi, ya'ni har qanday termin ham uzoq umr ko'ravermaydi[3]. Bu esa jahon terminologiyasida terminologizatsiya va determinologizatsiya jarayonlari tadqiqiga e'tiborning oshishiga olib keldi[4].

Terminologizatsiya – umumiste'mol leksikaga oid so'zning terminga aylanishi[5]. Sohaviy leksikaga oid terminlarning aksariyati mana shu yo'l bilan lisoniy bosqichga ko'tariladi. Masalan, kashtachilik leksikasiga oid naqsh elementlari nomiga aylangan lola, shoh, qalampir, bodom, paxtagul, rayhon, dastagul kabi o'simlik nomlari, chashmiqush (qush ko'zi), qushpanja, yol, tovus, kaptar kabi hayvon yoki qushlarning a'zolari nomlari terminlashish natijasida yuzaga kelgan.

O'z navbatida, umumistemol adabiy til va og'zaki so'zlashuv leksikasi terminologiyaning shakllanishiga asos bo'ladi. "Terminlar, ko'pincha, umumiste'mol leksikadan ma'lum bir ma'nolarining maxsuslashuvi asosida hosil bo'ladi. Masalan, [fojia], [ega], [ot], [qo'shish], [ayirish] leksemalari umumiste'mol birlik. Ammo ilmiy terminologiyada ham shunday leksema mavjud"[6]. Yoki "hozirgi murakkab mashinalarning anchaginasi insoniyat tomonidan eng qadimgi zamonlarda yaratilgan sodda texnikaning rivojlana borib, yuksak darajaga erishuvining natijasidir. Demak, eski texnika elementlari va ularning nomlari har choq texnikaning keyingi taraqqiyolashgan yangi shakllariga ham o'tadi"[7].

Tilshunoslikda terminologik leksikaga mansub bo'lmagan birliklarning maxsus soha leksikasiga o'tish jarayoni – terminologizatsiyaning bir necha usullari ajratiladi. Masalan, O.S.Axmanova buni ma'noning kengayishi yoki umumlashishi yoxud "differensial belgining neytrallashishi" va ma'noning torayishi yoki unga yaqin ma'noning ixtisoslashuvi, ya'ni, umumiy, keng ma'noli so'zni yo'qotish va uni torroq, maxsus so'z bilan almashtirish"[8] bosqichlarini ajratsa, boshqa olimlar tropeik terminlarning shakllanishi, ya'ni yuzaga kelishi trop – ko'chma ma'no bilan bog'liq – umumiy leksikadan metafora, istiora yoki metonimiya asosida yuz berishi, shuningdek, ko'p ma'noli so'z ma'nolari o'rtasidagi semantik bog'lanishning uzilishi natijasida omonimlarning yuzaga kelishi va bosh ma'nodan mutlaqo uzoqlashuvchi yangi ma'noning paydo bo'lishi, so'z mustaqil leksik birlik sifatida qabul qilinishi bilan asoslaydilar[9].

Determinologizatsiya – terminning umumiste'mol so'zga aylanishi, ilmiy tushuncha bilan aloqani yo'qotishi[10]. Determinologizatsiya bosqichma-bosqich terminologik ma'noning yo'qolishi yoki so'zdagi terminologik va noterminologik ma'nolarning aralashib ketishiga olib keladi. Bugungi kunda determinologizatsiya jarayonlari yo tabiiy ravishda, ya'ni ilmiy va madaniy bilimlarning ommalashuvi bilan bog'liq holda o'z-o'zidan yoki terminlarning umumadabiy tilga mansub matnlarda turli uslubiy maqsadlarda ongli ravishda qo'llanilishi bilan bog'liq holda kechadi. Mutaxassislar terminologik ma'noga ega bo'lmagan yangi maxsus leksemalarga metaforalashgan birliklar, slengizmlar, terminologik maqsadda kelib chiqqan frazeologik birliklarni kiritishadi[11].

Terminlashish jarayoni turli bosqichlar asosida kechib, terminoldi birlik, kvazitermin, prototermin, nomzod termin,

terminoid, gibrid termin kabi birliklarning yuzaga kelishiga sabab bo'lgan.

Mavjud darslik va qo'llanmalarda, odatda, maxsus leksika va terminologik leksika terminlari sinonim holda ishlatiladi. "Maxsus leksika deganda ma'lum bir sohaga tegishli lug'aviy birlik va ularga tenglashgan birlikma tushuniladi. Bunday maxsus leksika terminologiya ham deb yuritiladi: lingvistik terminologiya, fizik terminologiya[12].

Maxsus leksikaning ikki turi ajratiladi: 1) adabiy tilga mansub terminologik leksika; 2) dialektal terminologik leksika.

Birinchi guruhga ilmiy terminlar, ya'ni fan-texnika, qishloq xo'jaligi, san'at va madaniyat sohalariga xos leksik birlik va so'z birikmalari; ikkinchi guruhga turli kasb-hunar egalari nutqida qo'llanuvchi leksemalar – kasb-hunar terminlari kiritiladi. Kasb-hunar terminlarining dialektal terminologik leksika deb nomlanishi shu hunar egasi qaysi sheva vakili bo'lsa, shu sheva leksikasi tarkibiga kirishi bilan asoslanadi. "Masalan, Shahrisabz shevasiga mansub hunarmand ishlatadigan atama Buxoro shevasida bo'lmasligi mumkin. Shuning uchun kasb-hunar leksemasi ikki hissa chegaralangan leksikani tashkil etadi. Bu leksika, birinchidan, ma'lum bir sheva doirasida bo'lsa, ikkinchidan, shu shevada so'zlashuvchi ayrim kishilar nutqiga xos"[12].

Akademik A.Hojiyev maxsus leksikaga quyidagicha izoh beradi:

Maxsus leksika. Mehnat faoliyatining turli sohalariga oid narsa-hodisalarni nomlovchi so'zlar. Termin va kasb-hunarga oid so'zlar maxsus leksikaga kiradi[13]. Ko'rinib turibdiki, A.Hojiyev ham terminologik leksikaga nisbatan maxsus leksika terminini ishlatadi. Shu nuqtayi nazardan yondashsak, kasb-hunar so'zlari – professionalizmlar ham termin hisoblanadi.

Tahlillarimiz asosida zamonaviy terminologiyaning asosiy terminlari ta'rifi keltirib o'tamiz:

Termin (lot. terminus – chegara, had, me'yor) – fan, texnika va boshqa sohaga oid narsa haqidagi tushunchani aniq ifodalaydigan, ishlatilish doirasi shu sohalar bilan chegaralangan so'z yoki so'z birikmasi; atama. Terminlar bir ma'noli bo'lishi, ekspressivlik va emotsionallikka ega bo'lmasligi kabi belgilari bilan ham umumiste'moldagi so'zlardan farqlanadi[14]. Termin ayrim o'rinlarda istiloh, atama ham deb yuritiladi.

Istiloh ham aksariyat lug'atlarda termin, atamaning ma'nodoshi sifatida keltiriladi:

Istiloh [a. – odatdagi so'z qo'llash; atama, termin] esk. kt. Termin, atama[15].

Tadqiqotchi F.A.Saidova ham atama – termin – istilohga ma'nodoshlik paradigmasi sifatida qaraydi va "ishlatilish doirasining kamligiga ko'ra darajaviy o'sib borish qatori" deb izoh beradi. Ushbu izohiga "O'zbek tilining izohli lug'ati"da ushbu birliklarga berilgan talqinni asos qilib keltiradi:

Atama 1 ayn. termin. 2 Umuman, nom[16].

Termin [lot. terminus – chek, chegara] Fan, texnika, kasb-hunarning biror sohasiga xos muayyan bir tushunchaning aniq va barqaror ifodasi bo'lgan so'z yoki so'z birikmasi; atama[17].

Istiloh [a. – odatdagi so'z qo'llash; atama, termin] esk. kt. Termin, atama[18]

O'zbek tilida termin tushunchasiga doir nazariyalarni o'rganagan M.Hojiyeva bu boradagi o'z qarashlarini shunday xulosalaydi: "termin so'zini ilm-fanning biror sohasi yoki tarmog'ida qo'llanuvchi so'z yoki so'z birikmalariga nisbatan qo'llanilsa, atama so'zini esa insonlar tomonidan shartli ravishda qo'yilgan nomlarga, geografik joylarga, toponimlarga qo'llash o'rinli. Atama termin ma'nosiga nisbatan keng bo'lib, u barcha narsalarning nomi sifatida tushuniladi hamda atamadan keng omma ham ko'proq foydalanadi. Unda

terminologiyaga umuman tegishli bo'lmagan toponimiya, antroponimiya, oykonimiya, ya'ni onomastikaga aloqador leksik birliklar ham tushuniladi. Istiloh so'zini termin ma'nosida qo'llash noto'g'ri, chunki bu so'z ko'proq tarixiy tushunchalarni ifodalab, tarixiy mavzulardagi matnlarda ishlatiladi"[19].

Umuman, sohaga doir manbalarda: maxsus leksika, terminologik leksika; termin, atama, istiloh; professionalizm, kasb-hunar so'zlari, kasb-hunar leksikasi, professional leksika, sohaviy leksika, dialektal terminologik leksika birliklari sinonim sifatida ishlatilishi kuzatiladi.

Kasb-hunar leksikasi. Ma'lum kasb-hunar kishilari guruhiga xos, shular nutqida ishlatiladigan leksika: bigiz, sari, sog'i, poshna, dastak, dazgil so'zlari kosiblikka oid so'zlardir[13].

Professionalizm (lot. *professio* – kasb-kor, mutaxassislik). Biror kasb-hunar egalari nutqiga xos so'z yoki ibora. Mas, xat (sopol idishlarga bo'yoq bilan solinadigan to'g'ri chiziq).

Professional leksika – q. Kasb-hunar leksikasi[13].

Nomen (lot. *nomen* – nom, ism) – yagona tushuncha ifodalaydigan bir turdagi narsa, predmet, mahsulotning nomi. Nomenlar tizimi terminlar tizimi kabi yopiq emas va qat'iy tartibga solinmagan. Termin muayyan sohaga doir umumiy tushunchalarni ifodalasa, nomen yagona tushunchani ifodalaydi. Unga alohida nomlar va nomlar tizimini umuman o'zgartirmasdan qo'shish yoki chiqarib tashlash mumkin. Nomenlar tizimi, ro'yxati – nomenklatura, nomenlarni o'rganadigan fan nomenologiya deb yuritiladi[20].

Predtermin (terminoldi birlik) – yangi shakllangan va yuzaga kelayotgan tushunchalarni nomlashda termin sifatida qo'llanadigan, ammo terminga qo'yiladigan asosiy talablar – aniqlik, tushunarlilik, usluban betaraflik kabi talablarga javob bermaydigan maxsus leksema. Ko'pgina hollarda, vaqt o'tishi bilan predterminlar terminga aylanadi[21].

Kvazitermin – predterminning terminologik talablarga ancha mos keladigan leksik birlik bilan uzoq vaqt davomida almashishi natijasida barqaror xususiyat kasb etgan maxsus leksema[22].

Terminoid – aniq ta'rifi, shuningdek, chegarasiga ega bo'lmagan, qat'iy shakllanmagan va noaniq tabiiy tushunchalarni nomlash uchun ishlatiladigan maxsus leksemalar. Terminoidlar garchi muayyan tushunchalarni nomlasa ham, terminologik birliklar kabi aniqlik, kontekstual mustaqillik va barqaror tushuncha ifodalash xususiyatiga ega emas[23].

Prototerminlar – maxsus bilimlar rivojlanishining fangacha bo'lgan davrida paydo bo'lgan va qo'llanilgan maxsus leksemalar. Shu bois ular ilm-fan paydo bo'lishi bilan yuzaga keladigan tushunchalarni emas, balki maxsus nazariyalari, shartli tushunchalarni nomlaydi. Ayni paytda prototerminlar ilmiy-nazariy asoslarga ega bo'lgan fan sohalarining leksik birliklari shaklida yoki ilmiy atamalar bilan parallel ravishda ishlatiladigan, ammo tushunchalar tizimi bilan bog'liq bo'lmagan xalqona atamalar shaklida qo'llaniladi[24]. M, gepatit – sarg'ayma, gipertoniya – xafaqon kabi.

Xullas, maxsus – terminologik leksika bir-biriga juda yaqin bo'lgan va ko'p hollarda tutashib ketadigan quyidagi ko'rinishlarga ega:

1) ilmiy terminlar; 2) kasb-hunar terminlari; 3) sohaviy terminlar.

Ilmiy terminlar – muayyan fan, texnikaga oid tushunchaning aniq va barqaror ifodasi bo'lgan so'z yoki so'z birkmasi. Masalan, falsafa terminlari, biologiya terminlari, tilshunoslik terminlari.

Kasb-hunar terminlari muayyan sohada qo'llanuvchi va shu soha vakillari nutqida ishlatiladigan, ular uchungina zarur bo'lgan, terminlashgan so'z. Masalan, kashtachilik, gilamchilik, zargarlik, rassomchilik, qurilish, chorvachilik, muhandislik terminlari kabi[25].

Sohaviy terminlar keng ma'noda, terminning barcha ko'rinishlarini, tor ma'noda esa muayyan sohaga oid nomlar, masalan, kiyim-kechak, to'y-hasham, aza-marosim, oziq-ovqat, taom nomlari, o'yin nomlari va boshqalar[26]ga nisbatan ishlatiladi.

Xulosa va takliflar. Maxsus – terminologik leksika ilmiy terminlar va kasb-hunar terminlaridan tashkil topadi. Kasb-hunar termini muayyan sohada qo'llanuvchi va shu soha vakillari uchungina zarur bo'lgan, terminlashgan so'z. Kasb-hunar terminlarining tarixiy etimologik asosi, lug'aviy qatlamlari ma'naviy merosimiz va muqaddas qadriyatlarimizni o'zida jamlagan dialektal leksika bilan bilan chambarchas bog'liq. Negaki, kasb-hunar terminlari shevalardan xalq og'zaki ijodiga, badiiy asarlarga va asta-sekinlik bilan adabiy tilga ko'chadi. Shu nuqtayi nazardan kashtachilik terminlariga dialektal terminologik leksika sifatida qarash va uning tadqiqiga bir paytda ham etnolingvistik, ham lingvokulturologik, ham sotsiologingvistik, ham kognitiv nuqtayi nazardan yondashish maqsadga muvofiq.

ADABIYOTLAR

1. Дроздова Т. В. Научный текст и проблемы его понимания (на материале научных экономических текстов): Дисс. ... д-ра фил. наук. – Москва, 2003. – С. 390.
2. Карелова Д.Г., Гурьянова Т.П. Процесс терминологизации и детерминализации терминов в профессиональном языке.
3. Андреев В.П., Соломин В.П. Каким должен быть учебный терминологический словарь // Известия Российского государственного педагогического университета имени А.И.Герцена. - N 9(46).
4. Косова М.В. Терминологизация как процесс переосмысления русской общеупотребительной лексики: автореф. дисс. ... д-ра. филол. наук. – Нижний Новгород, 2004. – С. 51.
5. Сайфуллаева Р.Р., Менглиев Б.Р., Бокиева Г.Х., Курбонова М.М., Юнусова. З.Қ., Абузалова М.Қ. Ҳозирги ўзбек адабий тили. – Тошкент, 2009. – Б.116.
6. Мусаева Н.Э. Шевалар лексикасининг тараққий этишида касб-хунар терминларининг ўрни. Развитие лингвистики и литературоведения и образовательных технологий в эпоху глобализации. 2022, 1(1), – Б. 282. <https://inlibrary.uz/index.php/dllseteg/article/view/5607>.
7. Ахманова, О.С. Словарь лингвистических терминов / О.С. Ахманова. – Москва: Сов. энциклопедия, 1969. – С.93.
8. Даниленко В.П. Русская терминология. Опыт лингвистического описания / В.П. Даниленко. – Москва: Наука, 1977. – С. 246.
9. Толковый словарь Ефремовой. Т.Ф. Ефремова. 2000. / <https://dic.academic.ru/dic.nsf/efremova/>.
10. Небышинцев М.С. Терминологизация и детерминализация лексики как способы обогащения английского языка. Лингвистика, лингводидактика, лингвокультурология: актуальные вопросы и перспективы развития: материалы III Междунар. науч.-практ. конф., Минск, 14–15 марта 2019 г. – Минск: БГУ, 2019. – С. 89. <https://elib.bsu.by/handle/123456789/217687>.

11. Сайфуллаева Р.Р., Менглиев Б.Р., Боқиева Г.Х., Қурбонова М.М., Юнусова З.Қ., Абузалова М.Қ. Ҳозирги ўзбек адабий тили. – Тошкент, 2009. – Б.116.
12. Ҳожиев А. Тилшунослик терминларнинг изоҳли луғати. –Тошкент: Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 2002, – Б.47, 82, 104.
13. Винокур Г.О. (1939) О некоторых явления словообразования в русской технической терминологии // История отечественного терминоведения: классики терминоведения. – М., 1994.
14. Ўзбек тилининг изоҳли луғати. 2-жилд. – Тошкент: “Ўзбекистон миллий энциклопедияси” Давлат илмий нашриёти, 2006. – Б. 238.
15. Ўзбек тилининг изоҳли луғати. 1-жилд. – Тошкент: “Ўзбекистон миллий энциклопедияси” Давлат илмий нашриёти, 2006. – Б. 113.
16. Ўзбек тилининг изоҳли луғати. 4-жилд. – Тошкент: “Ўзбекистон миллий энциклопедияси” Давлат илмий нашриёти, 2006. – Б. 73.
17. Саидова Ф.А. Луғатларда синоним лексемалар талқини. Филол. фан. бўй. фалс. д-ри. (PhD) ... дисс. – Гулистон, 2023. –Б. 80.
18. Hojiyeva M. Termin tushunchasiga oid nazariy qarashlar. Davlat tili taraqqiyoti: muammo va yechimlar. // Respublika ikkinchi ilmiy-amaliy anjumani materiallari. – Toshkent, 2022. –В.323.
19. Винокур Г.О. (1939) О некоторых явления словообразования в русской технической терминологии // История отечественного терминоведения: классики терминоведения. – Москва, 1994.
20. Лейчик В.М. Терминоведение: предмет, методы, структура. Изд-е 2. – Москва: КомКнига, 2006.
21. Лейчик В.М. Некоторые вопросы упорядочения, стандартизации и использования научно-технической терминологии // Термин и слово. – Горький, 1981.
22. Хаютин А. Д. Термин, терминология, номенклатура (учебное пособие). – Самарканд, 1971.
23. Гринев С. В. Исторический систематизированный словарь терминов терминоведения. – Москва, 2001.
24. Bahodirovna, B. G. (2023). KASHTACHILIK LEKSIKASINING LEKSIK-SEMANTIK TASNIFI. Science and innovation, 2(Special Issue 5), 222-226.
25. Bahodirova Gulruh Bahodirovna. (2024). Interpretation of Embroidery Terms in Dictionaries. Excellencia: International Multi-Disciplinary Journal of Education (2994-9521), 2(6), 981-983. <https://doi.org/10.5281/>